

Vergaderjaar 2005–2006

21 501-08

Milieuraad

Nr. 215

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 31 januari 2006

De vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer¹ en de vaste commissie voor Economische Zaken² hebben op 1 december 2005 overleg gevoerd met staatssecretaris Van Geel van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en staatssecretaris Van Gennip van Economische Zaken over:

- **de brief van de minister van LNV en de staatssecretaris van VROM van 10 november 2005 met het Verslag van de Informatieve Landbouw- en Milieuraad van 9 tot 12 september 2005 in Londen (21 501-32, nr. 145);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM van 14 november 2005 met de concept-Agenda van de Milieuraad van 2 december 2005 (21 501-08, nr. 210);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM d.d. 23 november 2005 met de geannoteerde Agenda van de Milieuraad van 2 december 2005;**

¹ Samenstelling:

Leden: Duivesteijn (PvdA), Hofstra (VVD), Buijs (CDA), voorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), Van Gent (GroenLinks), Snijder-Hazelhoff (VVD), Depla (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van As (LPF), Van Bochove (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Huizinga-Heringa (Christen-
Unie), Koopmans (CDA), Gerken (SP), Spies (CDA), Van Lith (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Fierens (PvdA), ondervoorzitter, Timmer (PvdA), De Krom (VVD), Verdaas (PvdA), Kruijssen (PvdA), Samsom (PvdA), Hermans (LPF), Veenendaal (VVD) en Lenards (VVD).

Plv. leden: Crone (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Mastwijk (CDA), Ormel (CDA), Halsema (GroenLinks), Örgü (VVD), Dubbelboer (PvdA), Hessels (CDA), Van den Brink (LPF), Ten Hoopen (CDA), Vos (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Vietsch (CDA), Vergeer (SP), Sterk (CDA), Haverkamp (CDA), Koşer Kaya (D66), Boelhouwer (PvdA), Verbeet (PvdA), Balemans (VVD), Waalkens (PvdA), Van Heteren (PvdA), Roefs (PvdA), Varela (LPF), Oplaat (VVD) en Van der Sande (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Crone (PvdA), Bakker (D66), Hofstra (VVD), voorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), ondervoorzitter, Atsma (CDA), Timmermans (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Ten Hoopen (CDA), Weekers (VVD), Slob (ChristenUnie), Van As (LPF), Van den Brink (LPF), Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), Van Velzen (SP), Algra (CDA), Aptroot (VVD), Blom (PvdA), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), De Krom (VVD), Heemskerk (PvdA), Van Dam (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Jonker (CDA), Jungbluth (GroenLinks) en Irrgang (SP).

Plv. leden: Tichelaar (PvdA), Dittrich (D66), Örgü (VVD), De Nerée tot Babberich (CDA), Van Hijum (CDA), Koenders (PvdA), Duyvendak (GroenLinks), Joldersma (CDA), Van Egenschot (VVD), Van der Vlies (SGP), Varela (LPF), Hermans (LPF), Verburg (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), De Haan (CDA), Blok (VVD), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Van Heteren (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Tjon-A-Ten (PvdA), Waalkens (PvdA), Szabó (VVD), Van Dijk (CDA), Van Gent (GroenLinks) en Gerken (SP).

- de brief van de staatssecretaris voor EU van 15 november 2005 met BNC-fiches «cleaner air for Europe» (22 112, nr. 399, fichenr. 1), v.w.b. fiche 1: **Communication from the Commission to the Council and the European Parliament «Thematic strategy on air pollution» en Proposal for a directive of the European Parliament and the Council on ambient «air quality and cleaner air for Europe»;**
- de brief van de staatssecretaris van VROM en de staatssecretaris van EZ van 22 november 2005 over de REACH-onderhandelingen (21 501-08, nr. 211);
- de brief van de staatssecretaris van VROM en de staatssecretaris van EZ d.d. 29 november 2005 met onderzoeksrapport administratieve lasten bedrijfsleven t.o.v. oorspronkelijk voorstel over REACH (21 501-08, nr. 214).

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

De **voorzitter** deelt mee dat de agenda voor deze vergadering gesplitst wordt behandeld. Als tweede komen aan de orde de brief van de staatssecretarissen van VROM en van EZ van 22 november 2005 over de REACH-onderhandelingen en de brief van de staatssecretarissen van VROM en van EZ d.d. 29 november 2005 met onderzoeksrapport administratieve lasten bedrijfsleven t.o.v. oorspronkelijk voorstel over REACH.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Spies** (CDA) spreekt het ongenoegen van haar fractie uit over het trage verloop van de trajecten die moeten leiden tot Europees bronbeleid; ze noemt daarbij de kwesties rond de roetfilters en scheepsmotoren.

Inzake de derogatiemogelijkheden vraagt ze of Nederland de ruimte krijgt langer te mogen doen over het halen van de doelstelling. Wat is de stand van zaken in de onderhandelingen die de minister hierover met de Europese Commissie voert? Betekenen de derogatiemogelijkheden dat ook bepaalde maatregelen eerder doorgevoerd kunnen worden? Op basis van gezondheid of milieu mag je strenger zijn dan Europa voorschrijft, het invoeren van de verplichte roetfilters per 2007 lijkt haar in dat kader een goede zaak.

Nieuwe doelstellingen rond fijnstof zijn voor haar fractie niet aanvaardbaar. Of PM_{2,5} een streefwaarde of een drempelwaarde is, maakt in dit stadium niet uit. Zonder wetenschappelijke onderbouwing en zicht op kosten en baten stemt het CDA hier niet mee in. Wat is de inschatting van de staatssecretaris over de opstelling van andere lidstaten?

Als het standstil-beginsel in de thematische strategie verkeerd vorm krijgt, vreest ze dat dit een bommetje zal zijn onder de saldering van Nederland. Doordat Nederland in meerdere opzichten infrastructureel (haven Rotterdam, waterweg naar Antwerpen) een toegangspoort voor Europa is, is het belang van het realiseren van luchtkwaliteitsnormen grensoverschrijdend. Kan Nederland daarom aanspraak maken op tegemoetkoming uit Europese fondsen?

Het CDA ondersteunt het voornemen de luchtvaart onder het systeem van handel in CO₂-rechten te brengen. Op andere terreinen zou moeten worden ingezet op bronbeleid. Kan in dat kader overwogen worden de voorlopers te bevoordelen boven maatschappijen die met relatief oude en vieze machines vliegen? De Europese Ministerraad heeft uitgesproken dat het mogelijk is belasting te heffen op kerosine of tickets, het CDA wil deze optie zeker open houden. Ook is de fractie blij met de constructieve opstelling van de luchtvaartsector zelf. Er zijn wel kanttekeningen geplaatst bij de voorstellen voor invulling van de emissiehandel. Kan de staatssecretaris toezeggen dat deze kanttekeningen serieus worden gewogen op basis van een kosten-batenanalyse?

In hoeverre is de strategische aanpak voor Internationaal chemicaliënbeheer een belemmering voor REACH?

Life Plus is een nieuw financieringsinstrument om het milieu als integraal onderdeel in structuurfondsen mee te nemen. Als dit niet wordt vertaald naar financiële budgetten, heeft mevrouw Spies zorg of per saldo wel het budget voor milieubeleid gelijk blijft. Kan de staatssecretaris hierop ingaan? In de toelichting staat dat Nederland kan instemmen met de mogelijkheid Life Plus middelen aan te wenden voor aankoop van natuurterreinen én er staat dat kosten voor investeringen in en beheer van natuurgebieden niet uit Life Plus bekostigd kunnen worden. Kan de staatssecretaris deze tegenstelling ophelderen?

De heer **Samson** (PvdA) zal tijdens het niet-REACH-gedeelte van dit debat spreken over luchtkwaliteit en klimaat.

Hij adviseert de staatssecretaris niet zo gericht te zijn op de PM2,5 norm, maar daar in mee te bewegen en daar dan maatregelen aan te verbinden. Dat is beslist niet in tegenspraak met de aangenomen CDA-VVD-LPF-motie over luchtkwaliteit. Als er al onderzoek is verricht, dan wijst het in de richting van het gevaar van de PM2,5 norm. Juist om weerstand tegen de PM10 norm voor te zijn, is het zinvol de PM2,5 norm te omarmen.

Waar het gaat om de derogatie vraagt hij de staatssecretaris naar de politieke inschatting of dit een oplossing voor het Nederlandse vraagstuk biedt. Passen de voordelen bij wat Nederland op dit moment inzet?

Als er dan toch ruzie met Brussel komt over het niet halen van de norm, dan liever over het feit dat Nederland ongeoorloofde maatregelen neemt dan dat Nederland opgelegde normen niet haalt. Hij adviseert de staatssecretaris hierin wat opstandiger te zijn en aan te geven dat Nederland overweegt unilateraal verder te gaan.

De klimaatdiscussie gaat officieel over de luchtvaartemissies. Betreft het alleen de vluchten naar de EU? Hij beveelt de staatssecretaris aan te bepleiten dat ook de uitgaande vluchten hieronder wordt geschaard, zodat alles is afgedekt. Tot die tijd lijkt een ticketheffing en/of kerosinetax op z'n plaats, want hij verwacht niet dat binnen vier jaar een emissiehandel voor luchtvaart is geïmplementeerd. Hij vraagt de staatssecretaris officieel of informeel te checken of er op dit moment een koplopersgroep kan worden gevormd.

Een ander discussiepunt is Montreal. Denkt de staatssecretaris dat de obstinate houding van Saoedië Arabië nog kan worden opgelost? Hij hoopt dat in de week dat de politici overleg voeren er een werkelijke deadline wordt gesteld voor een nieuw Kyoto-verdrag na 2012. Heeft de staatssecretaris daar enig zicht op?

Binnen Montreal vindt hij wel een rol voor Nederland weggelegd om het CDM zo in te richten dat het ook ontwikkelingssamenwerking bevordert. Nederland is hierin koploper en het ziet er nu naar uit dat het naar de landen gaat waar het lekker makkelijk is en wordt Afrika gepasseerd. Hij verzoekt de staatssecretaris met klem zijn tijd in Montreal ook te gebruiken om het CDM-mechanisme minder pervers te maken dan het nu is, zodat echt de dubbeldoelstelling van milieu én armoedebestrijding kan worden waargemaakt.

De heer **De Krom** (VVD) merkt op dat de strekking van de genoemde motie helder was: tégen de thematische strategie luchtverontreiniging. De inzet van het kabinet lijkt uit de stukken meer een «ja, mits» te zijn. De staatssecretaris heeft dus serieus werk te doen. Hij gelooft niet in geraffineerde strategieën, de staatssecretaris heeft een nee-boodschap te brengen en zal dat moeten doen.

In dit kader zal keihard uitstel gevraagd moeten worden tot 2015. Wat gaat de premier, in aansluiting op wat bij de debatten over de Staat voor de Unie al is gezegd, nu eigenlijk doen?

Wel zal ook strak bronbeleid gevoerd moeten worden. De Euro-5 norm die de Commissie op 7 december zal presenteren wordt met interesse afge wacht. Stel dat de PM2,5 wordt ingevoerd, zullen de roetfilters waarover nu wordt gesproken dat probleem ook oplossen? Kan de staatssecretaris toelichten waarom volgens hem de voorstellen voor 7 december niet ver genoeg gaan en wat heeft hij dan precies in zijn hoofd?

De VVD steunt het voornemen de luchtvaart onder een systeem van emissiehandel te brengen. Kan de staatssecretaris duidelijk maken hoe een ticketheffing of een kerosinetax het milieu ten goede komt? Als dat zal gebeuren, waar gaan de opbrengsten dan naartoe? Kan de staatssecretaris toezeggen dat het kabinet niet met deze maatregelen instemt totdat hier helderheid over is?

Over het groenboek zegt hij dat het niet mag leiden tot energiebesparingsverplichtingen voor Nederland, want dat kan Nederland zelf wel. Ook wil zijn fractie geen aanscherping van de huidige duurzame energie-doelstellingen, want het kost al moeite genoeg de huidige doelstellingen te halen.

Hij verwacht van de EU wel een grotere inspanning op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, zowel op het gebied van schoon-fossiele als van duurzame energie. Gaat de regering hier nog iets mee doen?

Gaat de regering nog inzet plegen reeds bekende blokkades met betrekking tot bepaalde gewassen wat betreft genetische manipulatie op te geven? Met name waar deze gewassen een bijdrage kunnen leveren aan de bestrijding van armoede, honger of volksgezondheidsproblematiek in Derde Wereldlanden. Heeft het kabinet een lijst van dit soort gewassen die zouden kunnen helpen genoemde problemen te bestrijden, maar die om een of andere reden niet benut kunnen worden? Wat vindt het kabinet bijvoorbeeld van de «gouden rijst discussie» in dit verband?

Als wordt gesproken over het klimaatbeleid na 2012, zal de inzet primair moeten zijn de verbreding van coalitie en de inzet op een wereldwijd emissiehandelsysteem, want een Alleingang van Europa heeft weinig effect. Dát zal ook de inzet van de EU moeten zijn bij de komende Montreal-conferentie. Ook zullen de belemmeringen van breder gebruik van GI en CDM moeten worden opgeheven. Daarnaast moet het mogelijk zijn dat als CO₂ wordt opgeslagen in bijvoorbeeld lege gasreservoirs, dit ook meetelt als credit voor de doelstellingen. Als dit niet gebeurt, blijft deze optie onaantrekkelijk. Zal de staatssecretaris hierop gaan inzetten? Verder zal kernenergie erkend moeten worden als effectief middel tegen broeikasgassen. Gaat de staatssecretaris hier nog iets mee doen op de komende conferentie? Hij verwacht dat de staatssecretaris dit niet durft en dus niet zal doen.

Als hij leest dat de Commissie in 2006 ruim 500 nieuwe voorstellen het licht zullen zien, waaronder 96 verschillende wetgevende en niet-wetgevende voorstellen, dan heeft hij grote twijfel over het halen van de doelstelling van de administratieve lastenverlichting. Wat is de reactie van het kabinet hierop? Hoeveel van die voorstellen vallen in het domein van het milieu? Heeft de staatssecretaris het effect hiervan op zijn portefeuille al bekeken? Wat is zijn conclusie en gaat hij de hoeveelheid wetgeving die er aan zit te komen, ook aankaarten? Gaat de staatssecretaris binnen Europa aan de orde stellen, ook binnen zijn eigen portefeuille, dat de lasten- en regeldruk nu eens wordt verminderd? Welke acties gaat hij ondernemen?

Het antwoord van de regering

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** is blij met de gekozen strategie luchtkwaliteit, omdat zonder strategie er geen uitstel is, geen zeezoutaftrek, geen druk op bronbeleid, kortom er móét een strategie zijn. Het uitblijven van de strategie maakt het onmogelijk wijzigingsvoorstellen met betrekking tot richtlijnen

in te voeren die voor Nederland van belang zijn. De Commissie is aan zet geweest en het is nu zaak met de lidstaten tot overeenstemming te komen over deze strategie. Er is geen sprake van dat het zin heeft nu nog wijzigingen richting de Commissie naar voren te brengen. De komende tijd is een fase van onderhandelen met de andere lidstaten. Dit zal een subtiel spel zijn, waar de botte bijl van Kamerlid De Krom niet werkt. Het gaat hierin enkel om het bereiken van het doel en de doelen zijn bronbeleid en uitstel van invoering. Het kabinet wil absoluut geen onhaalbare normen aanvaarden, daarom heeft hij de geest van de motie ook kunnen aanvaarden. Hij loopt deze drie doelen kort door.

Het probleem bij de norm PM_{2,5} is dat wetenschappelijk gezien, gezondheidskundig, er steeds minder discussie is dat PM_{2,5} een betere maatstaf is voor gezondheidsvraagstukken dan PM₁₀. Huidige voorstellen voor bronbeleid maken deze doelstellingen onvoldoende onderbouwd én onhaalbaar. De inzet van het kabinet is niet om onhaalbare normen te aanvaarden. Het is op dit moment ondenkbaar dat het een grenswaarde is; dat kan alleen als er een pakket met maatregelen ligt en een termijn wanneer het doel gehaald kan zijn. Het kabinet wil niet dezelfde fout maken als in 1999 om wél een grenswaarde vast te stellen en geen adequaat beleid. Daarover bestaat geen verschil van mening.

Er zijn ook zaken mogelijk die inhouden dat er landen zijn die geen grenswaarde uitruilen tegen een streefwaarde; het kan ook zijn dat je dat uitruilt tegen de daggemiddelde norm van PM₁₀, wat overigens heel veel problemen in Nederland oplost. Hij zegt elke onderhandelingspositie te verliezen om deze doelstelling te bereiken als de Kamer geen bewegingsruimte meegeeft. Er is geen verschil van mening met de Kamer over de kern van de inhoud, maar wel over de wijze om dit te realiseren. Het kabinet heeft daar een integrale strategie voor bepaald met rollen voor eenieder, op de juiste momenten en mét inschakeling van de ambassades om haarfijn te weten wat er gebeurt en hoe hier de komende maanden op gehandeld kan worden.

De heer **De Krom** (VVD) merkt op dat er geen misverstand mag bestaan over het te halen einddoel. Elke maatregel is welkom en elke aanscherping van het huidige probleem leidt voor hem tot een snoeihard nee.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** geeft aan dat het voor hem volstrekt helder is dat geen onhaalbare nieuwe normen geaccepteerd zullen worden. Er zal daarnaast keihard worden ingezet op bronbeleid en op uitstel. Daarbij vraagt hij de Kamer ruimte om naar eer en geweten deze doelen te halen.

Mevrouw **Spies** (CDA) haalt aan dat de staatssecretaris in zijn eigen geannoteerde agenda heeft opgenomen dat de streefwaarde PM_{2,5} als nieuwe norm kan gelden, terwijl er geen wetenschappelijke onderbouwing voor is. Dat er indicaties zijn, is mooi, maar er is eerst wetenschappelijke onderbouwing nodig.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** antwoordt dat als wordt gekeken naar het RIVM-rapport inzake fijnstof, daar veel onzekerheden uit naar voren komen, maar niet wat betreft de gezondheidskant van PM_{2,5} en niet wat betreft de roetdeeltjes. De wetenschappelijke onderbouwing betreft niet zozeer de gezondheidskant, als wel de haalbaarheid ervan. Hoe kan deze norm gehaald worden en wat betekent dat dan?

De heer **Samsom** (PvdA) merkt op dat de staatssecretaris weliswaar eerder sprak over het uitruilen van normen in het onderhandelingspel, maar daar worden de auto's niet schoner van. Daarom pleit hij voor het

volgen van de PM2,5 discussie om daar dan bijvoorbeeld strengere Euro-5 of zelfs Euro-6 norm voor personenwagens uit te halen. Dan wordt voordeel gehaald.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** zegt dat hij nu twee voorbeelden heeft genoemd uit een strikt vertrouwelijk stuk dat nu nog in zijn hoofd zit over opties en mogelijkheden. Deze optie is (bijna) vanzelfsprekend essentieel, ook richting de Commissie. Het begint bij een scherp bronbeleid, dat is essentieel om zaken gerealiseerd te krijgen.

Waar het om het uitstel gaat, gaat hij uit van maximale inzet van een lidstaat om de overschrijdingssituaties tegen te gaan, gebaseerd op maximale inzet van Europa wat de normstelling betreft en anderzijds de inzet van individuele lidstaten, en daar vloeit dan als consequentie uit voort dat een aantal jaren extra nodig is. Dát is de goede lijn. Het is niet correct een willekeurig uitstel na te streven – bijvoorbeeld vijf jaar – terwijl je weet dat dit ook niet gehaald zal worden. Dat heeft geen zin. Het gaat erom een zo realistisch mogelijke termijn vast te stellen zonder de ambities op dat termijn te verliezen.

Mevrouw **Spies** (CDA) zegt dat de derogatiemogelijkheden twee kanten op kunnen. De kwestie van het langer doen over het halen van de doelstelling, heeft de staatssecretaris nu beantwoord. Over het strenger mogen zijn, zoals met het invoeren van de roetfilters, heeft ze nog geen reactie gehoord.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** antwoordt dat elke lidstaat strenger mag zijn dan Europa aangeeft. De vraag is of je hiertoe alle instrumenten mag inzetten. Nederland vraagt nu het instrument te mogen inzetten van een zodanig aangescherpte norm dat daaruit een verplichting tot plaatsing van roetfilters volgt. Inderdaad zal de Commissie de komende dagen een besluit nemen over de normstelling Euro-5 dan wel Euro-6. Het ziet er niet naar uit dat dit sneller wordt ingevoerd dan nu verondersteld is. Een tweede punt is dat het verzoek is ingediend om ook een duidelijk signaal te geven dat Nederland met de specifieke problematiek en de grootste milieudruk per vierkante kilometer op dit terrein in Europa, hier handelend in wil optreden. Uit redelijk betrouwbare bron weet hij dat deze norm redelijk positief wordt gewaardeerd en dat als het wordt doorgezet, uiteindelijk de leveranciers alles op een rij zetten en per 1 januari 2007 wél alle auto's aan die norm voldoen. En dat vervolgens dat dan weer standaard wordt voor de rest van Europa. Hij is ervan overtuigd dat als Nederland de rug recht houdt op dit punt, het bedrijfsleven zich razendsnel zal aanpassen en deze auto's in de lidstaat Nederland beschikbaar zullen zijn.

Dit geldt ook voor de suggestie van mevrouw Spies om ook te kijken, gelet op de grote milieudruk en de functie die Nederland vervult in het Noord-West-Europees vervoer, of en zo ja hoe Nederland aanvullende middelen uit Europa kan krijgen.

Kijkend naar het pakket maatregelen van Nederland, meent de staatssecretaris dat dit een pakket is dat nergens in Europa wordt ingevoerd en gaat hij ervan uit dat dit door de Commissie positief wordt gewaardeerd. Hij meent dat hiermee ook de geloofwaardigheid van Nederland om op een aantal punten een stevige positie in te nemen, wordt bekrachtigd. Hij verwacht ook dat de andere lidstaten van het pakket onder de indruk zullen zijn en hij zal beslist ook informeel zijn collega's inlichten over de problemen en oplossingen binnen Nederland.

Overmorgen voert de staatssecretaris een bilateraal gesprek met zijn collega van Oostenrijk, de lidstaat die zoals bekend vanaf januari het voorzitterschap van de EU op zich zal nemen.

Wat betreft de luchtvaart wil het kabinet in eerste instantie een pakket maatregelen invoeren dat aangrijpt op de CO₂-rechten, bij voorkeur in te voeren tijdens deze Kyoto-periode. Het kabinet rekent hieronder alle uit Europa vertrekkende vluchten, dus niet alleen de binnen-Europese vluchten. In reactie op de suggestie van de heer Samson zal hij zien hoe hij de door het Europees Parlement aangenomen resolutie tot verbreding hiervan kan ondersteunen. Het effect hiervan zal zijn dat er waarschijnlijk niet minder zal worden gevlogen, maar dat de sector de emissies vooral elders zal kopen en dat per saldo tussen 20 en 30% van de CO₂-reductie opgave van de luchtvaartsector daarmee wordt gedekt.

De andere gassen, met name NO_x en gassen in de hogere stratosfeer, zijn niet direct CO₂ gerelateerd maar hebben wel een groot broeikas effect. Het kabinet is ervan overtuigd dat hier iets aan gedaan moet worden. Er wordt bekeken of indirect via opslag een koppeling kan worden gevonden met het CO₂-emissiehandelsysteem, maar ook andere economische instrumenten zijn denkbaar. Het kabinet steunt deze initiatieven, evenals het openhouden van andere economische instrumenten in de luchtvaartsector. Hij verwacht niet dat een ticketheffing een groot effect heeft, maar er wordt wel een principiële punt mee geraakt. Hij citeert minister Zalm: «Dat het net zo goed als andere belastingen geheven moeten kunnen worden op dit soort activiteiten, ten principale. Ten tweede dat het niet om een belastingverzwaring gaat, maar om een belastingverschuiving.» Minister Zalm denkt daarbij aan verlaging van vennootschapsbelasting of verlaging van inkomstenbelasting; het sluit aan bij het beleid om vervuillende activiteiten bestraffen en waar mogelijk kosten op arbeid verlagen. Het is een oude lijn waar binnen Nederland grenzen worden ontmoet om dit te realiseren, maar internationaal is dat een lijn die vruchten afwerpt. Het is een algemene lijn wat betreft fiscaliteit die heel gezond is.

De heer **De Krom** (VVD) merkt op dat hij dit verhaal kan volgen, maar vindt het een belastingkwestie en geen milieumaatregel. Als het generiek is, dan zal de staatssecretaris tenminste moeten onderbouwen op welke wijze het milieu-invloed heeft.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** antwoordt dat het primaire doel generiek is. Zou het een maatregel zijn die direct zou (moeten) aangrijpen op gedragsverandering, dan zouden de tickets bijvoorbeeld drie keer zo duur moeten worden gemaakt. Aan de andere kant zal het op termijn wel enig effect hebben in de modaliteiten en verschuivingen daartussen, want hij meent dat de accijns op benzine toch tot enig verschil in gebruik heeft geleid. Maar principiële heeft de heer De Krom gelijk dat het geen doelheffing is en niet gericht op gedragsverandering op korte termijn.

Over de kanttekeningen die rond de invoering zijn gesteld, zegt hij dat door een werkgroep de komende tijd wordt gewerkt dit verder inhoud en vorm te geven waarbij de geplaatste kanttekeningen worden meege-nomen. Hij constateert dat binnen de luchtvaartsector de CO₂-emissiehandel een groot draagvlak heeft en dat het nu vooral praktische betreft die moeten worden uitgewerkt.

Nu wordt getracht zoveel mogelijk de Marrakech-akkoorden ongeschonden in het Klimaatverdrag onder te brengen. Af en toe doet zich daar het probleem voor dat een enkele lidstaat nog probeert een wijziging door te voeren, onder het mom dat het eerder niet helemaal goed was afgesproken. Hij noemt Italië waar het om de bossen gaat, of de OPEC landen waar de economische diversificatie onvoldoende is uitgewerkt. Dit geldt ook voor CDM, waarover in Marrakech afspraken zijn gemaakt die er mede toe hebben geleid dat er veel onduidelijkheid is ontstaan. Het bureau was onderbezet, de financiën waren niet goed geregeld, de procedures voor beoordeling waren te bureaucratisch c.q. politiek ingestoken. Heel goed moet worden bekeken of dit voldoende technologieoverdracht

heeft gebracht. Met behoud van integriteit van het instrument zal het eenvoudiger, sneller en beter gefinancierd moeten worden.

Het belangrijkste punt over het klimaat zal zijn of een onderhandelings-mandaat kan worden gekregen om tot een voorstel te komen voor een post-Kyoto regime volgend jaar. Dit zal waarschijnlijk een stap te ver zijn, omdat hier een absolute blokkade van de Verenigde Staten op volgt. Het voorzitterschap richt zich nu op een werkprogramma. De lading van het werkprogramma is essentieel. Als bijvoorbeeld wordt gekozen voor «samenwerken aan CO₂-opslag» dan is het helder dat iedereen het daarmee eens is. Interessanter is of er ook werkprogramma komt waar een mondiale structuur voor de inpassing van emissiehandelssystemen wordt besproken. De inhoud van de werkprogramma's zal bepalen of volgend jaar vooruitgang zal worden geboekt of dat het net zo'n discussie als vorig jaar wordt, waar voornamelijk is gesproken over mogelijk te maken afspraken tot nadere bespreking. Dat was een teleurstellend resultaat.

Volgende week is een gesprek gepland met staatssecretaris Nicolai over het totale werkprogramma van de EU. Aangaande milieu staan er geen zaken in die het kabinet onwenselijk acht. Wel zijn enkele onderwerpen niet opgenomen waar nog over gesproken kan worden, zoals bijvoorbeeld de invoering van de Euro-5 norm.

Het kabinet denkt dat het verstandig is als natuur- en milieubeleid, wat betreft de EU-financiën, integraal onderdeel uitmaakt van platteland-ontwikkelingsfondsen en dergelijke. LIFE is het enige milieu-instrument dat een brede toepassing krijgt en in Nederland ook breed in de lijn is ingezet. Zoals het er nu uitziet, krijgt Nederland een budget van 7 tot 8 mln. per jaar, alles onder voorbehoud van de discussie over de hoogte van de structuurfondsen. De ogenschijnlijke tegenstrijdigheid die mevrouw Spies ziet of het wel of niet aan natuur wordt besteed, is begrijpelijk. Wat er niet onder valt, zijn de beheersmaatregelen (Natura 2000 en dergelijke), maar wel de aankoop van natuurgebieden onder specifieke voorwaarden. Hier speelt wel een discussie in de rest van Europa mee, dat veel landen moeite hebben de aankoop van natuur in de bredere plattelandsgelden te laten zitten. Dat wil men vaak liever scherp gelabeld zien om geen interne discussie hierover te krijgen.

De vragen van de heer De Krom over de GGO's zijn fundamenteel van aard en aanleiding voor een nog te voeren debat. Wat in Europa zichtbaar is, is een beweging die hem niet bevalt. Er is al een heldere structuur hoe met GGO's moet worden omgegaan, er is een heldere beoordeling van toelatingen, de wijze waarop dit gebeurt. Nu wordt dan een maatschappelijk-politieke discussie wordt ingezet in relatie tot toelatingsdossiers. Zo worden twee zaken op primair niveau met elkaar vermengd die feitelijk gescheiden moeten blijven. Dit zal hij op Europees niveau aan de orde stellen. Er zal nu moeten worden begonnen met een notitie over dit beleid. Hij stelt voor de Europese inzet rond het GGO-beleid een keer nader met deze commissie te bespreken. Hij zal hiervoor de nodige stukken opstellen.

De **voorzitter** zegt dat dit een uitnodiging van de staatssecretaris is waarin hij zich bereid verklaard om over GGO's te spreken met deze commissie. De Kamer bepaalt weliswaar haar eigen agenda, maar de uitnodiging ligt er.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** vervolgt dat SAICM en REACH elkaar niet in de wielen rijden. Er wordt juist getracht de verschillende afspraken en regimes die er in de wereld bestaan over chemicaliën met elkaar in verband te brengen en de samenhang te schetsen.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Samsom** (PvdA) geeft de staatssecretaris mee dat er maar één persoon is die uitstel kan realiseren en dat is hijzelf. Hij waarschuwt de staatssecretaris hiervoor, want hij denkt dat het niet goed zal gaan.

De heer **De Krom** (VVD) vraagt wat de milieueffecten van de ticketheffing en de kerosinetax zijn.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** verwacht dat de specifieke milieueffecten beperkt zullen zijn, maar hij zal in scenariotermen een en ander door het natuur- en milieuplanbureau laten doorrekenen.

De **voorzitter** leest de afspraken en toezeggingen voor:

- De staatssecretaris van VROM zal nagaan of het mogelijk is om aanvullende middelen vanuit de EU aan te vragen voor de inzet van maatregelen ter behoud van de luchtkwaliteit, gezien de grote rol die Nederland speelt in het Noordwestelijk Europees vervoer;
- De staatssecretaris van VROM zal de Kamer een aantal stukken sturen waarin onder andere het toelatingsbeleid van de EU en de Nederlandse standpunten ten aanzien van GGO's uiteen worden gezet;
- De staatssecretaris van VROM zal het Natuur- en Milieuplanbureau vragen na te gaan welke milieueffecten optreden na het nemen van maatregelen zoals bijvoorbeeld kerosineheffing in de luchtvaartsector en stuurt de resultaten naar de Kamer;
- De staatssecretaris van VROM zal bezien of het mogelijk en wenselijk is om emissiehandel ook op alle, op EU-luchthavens binnenkomende vluchten uit derde landen van toepassing te laten zijn, en niet alleen vluchten die van Europese luchthavens vertrekken;
- De staatssecretaris van EZ zal het nieuwe compromisvoorstel over REACH naar de Kamer sturen zodra dit beschikbaar is.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De **voorzitter** stelt aan de orde:

- **de brief van de staatssecretaris van van VROM en de staatssecretaris van EZ van 22 november 2005 over de REACH-onderhandelingen (21 501-08, nr. 211);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM en de staatssecretaris van EZ d.d. 29 november 2005 met onderzoeksrapport administratieve lasten bedrijfsleven t.o.v. oorspronkelijk voorstel over REACH (21 501-08, nr. 214).**

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Spies** (CDA) merkt op dat haar fractie verbaasd is door de bijna laconieke stelling van de staatssecretaris van Economische Zaken dat tijdens de Raad voor Concurrentievermogen van afgelopen maandag en dinsdag de afsluitende inhoudelijke discussie over REACH zou plaatsvinden. Had de Kamer dat kunnen en moeten weten? Ook nu heeft ze nog steeds de indruk dat de Kamer slecht geïnformeerd is over de Europese agenda's. Eén zin in de brief van vorige week dinsdag, terwijl hierover in september nog vrij uitgebreid is gesproken, vindt ze heel summier. Ook in het overleg van september heeft ze al aangegeven dat een politiek oordeel pas gegeven kan worden op het moment dat alle informatie gedeeld is. Dit was zelfs vorige week donderdag nog niet het geval.

De algemene doelstelling van REACH heeft voor het CDA nooit ter discussie gestaan, de manier waarop het bereikt moet worden wel. Haar fractie ondersteunt de visie dat het bedrijfsleven eigen verantwoordelijk-

heid heeft voor de gebruikte stoffen en meent dat het nu gepresenteerde compromis de gevraagde transparantie brengt. Over de feitelijke vormgeving heeft ze nog haar bedenkingen. Had het niet effectiever en minder ingewikkeld gekund? Wat zijn de baten van dit voorstel?

Wat is afgelopen dinsdag precies ten aanzien van de autorisatie afgesproken? Autorisatie voor onbepaalde tijd is voor het CDA cruciaal, met een review-periode van geval tot geval. Is dat resultaat bereikt? Welke voorwaarden zijn er nog verbonden aan de review? Wat is de conclusie ten aanzien van het onderwerp van stoffen in artikelen? Worden producten die onder de bestaande EU-productwetgeving vallen uitgezonderd van REACH? Wat is het compromis ten aanzien van de registratie geworden? Haar fractie is overtuigd dat de resultaten die in overgrote meerderheid in het Europees Parlement zijn aangenomen, een beter resultaat geven dan de resultaten die door het Engelse compromis zijn neergelegd. Ze is benieuwd of hier nog verandering in is aangebracht.

Is er binnen de scope nog mogelijkheid om botanische stoffen uit te zonderen van REACH? Zijn er de afgelopen dagen conclusies getrokken die afwijken van de inzet die terug te vinden is in de brief van vorige week? Gedurende het hele traject is steeds stilgestaan bij de administratieve lasten van REACH, in het bijzonder voor het MKB. De rapportage van dinsdag heeft hier verheldering in gebracht. Kan de staatssecretaris toezeggen deze rapportage door ACTAL te laten toetsen? In absolute aantallen geldt wel dat de reductie van administratieve lasten nog niet in de buurt komt van de algemene doelstelling van het kabinet dat deze lasten stevig verlaagd moeten worden. In het rapport wordt van de huidige situatie uitgegaan, dit betekent de verplichtingen zonder dat sprake is van REACH. Welke verplichtingen zijn dit? Uit het rapport is niet één op één terug te vinden dat de wijzigingen vooral aan het MKB ten goede komt. Kan de staatssecretaris dit onderbouwen? Hoe gaat de staatssecretaris de eenmalige kosten samenhangend met voorlichting substantieel verlagen? Hoe worden deze kosten gefinancierd en wanneer is de staatssecretaris op dat punt tevreden? Wat zijn de noodscenario's als de berekende reductie niet wordt gerealiseerd? Op welke wijze probeert de staatssecretaris door reductie van administratieve lasten buiten REACH toch die kabinetsbrede doelstellingen te realiseren? Op welke wijze en door wie wordt dit gecontroleerd? Zijn er in Europees verband afspraken gemaakt over de handhaving? Wat is het oordeel van beide staatssecretarissen over de handhaafbaarheid en hoe gaat Nederland deze concreet vormgeven?

De heer **Samsom** (PvdA) zegt dat de PvdA zich ook enigszins overvallen heeft gevoeld door de bespreking in de Raad voor Concurrentievermogen. Dankzij het nog niet bestaan van de Duitse regering vindt een herhaling plaats op 13 december 2005. Wat is de verwachting van dit kabinet wat betreft de houding van de andere landen? Waar het gaat om de inhoud van het voorstel, liggen alle opties nu ook weer open. De PvdA heeft nooit moeite gehad met het uitleggen van de baten van dit REACH-voorstel, want het zou ervoor moeten zorgen dat gevaarlijke en vervuilende stoffen uit het systeem worden gehaald om te worden vervangen door minder gevaarlijke en schonere varianten. Het Nederlands bedrijfsleven heeft wel eens een duwtje in de rug nodig en dat wordt gegeven door REACH. Van groot belang is dat tenminste het substituutbeginsel een centrale plaats krijgt in dit voorstel. Als hij alle posities in het onderhandelingsveld overziet, dan meent hij dat de staatssecretaris slim te werk moet gaan om ervoor te zorgen dat de stand van zaken in het Europees Parlement in het voordeel van Nederland wordt omgebogen: geen onbeperkte autorisatie en substitutie op een moment dat het ook maar enigszins mogelijk is.

Mevrouw **Spies** (CDA) is geïnteresseerd in de interne discussie binnen de PvdA over dit onderwerp, omdat de heer Douma vorige week in een AO

over dit onderwerp heeft ingestemd met het standpunt van het kabinet en niet de zaken op tafel heeft gelegd waar de heer Samson nu mee komt.

De heer **Samson** (PvdA) reageert dat de heer Douma praktisch letterlijk het lijstje heeft voorgelezen dat de PvdA had ingebracht: registratie, zorgplicht, autorisatie en substitutie. De inbreng van de heer Douma is welzeker consistent geweest met zijn weergave nu. In het AO-verslag of desgewenst de bandopname kan de waarheid worden teruggevonden. In ieder geval is dit altijd al de inzet van zijn fractie geweest. Wel laat de realiteit nu een ander beeld zien, want het Europees Parlement heeft gesproken en dat is relevant.

De zorgplicht als cruciaal basisprincipe onder het REACH-plan. Deze plicht was uit het voorstel van het Verenigd Koninkrijk verwijderd, maar staat er inmiddels weer in het Europees Parlement-voorstel. Hij pleit ervoor dat de regering haar oorspronkelijke inzet in REACH opgraft en gesteund door de gang van zaken in het Europees Parlement een nieuwe poging waagt het er zo door te voeren. Als deze zorgplicht er niet meer in staat, wordt het heel lastig mee te doen in de voorstellen.

De heer **De Krom** (VVD) vraagt de staatssecretaris van Economische Zaken allereerst weer te geven wat er heeft plaatsgevonden in Brussel. Zijn fractie zou graag reactie willen horen over de kwestie vergunning verlenen voor bepaalde of onbepaalde tijd. Hij is voorstander van een vergunning voor onbepaalde tijd. Wat is de inzet van de staatssecretaris geweest op dit punt? Wat heeft ze uiteindelijk bereikt? Wat niet en waarom niet?

Voor stoffen waarvan de risico's niet afdoende beheerst zijn, maar waarvoor wel sociaal-economische noodzaak is gebruik te vergunnen, zou de herbeoordelingstermijn van die vergunning per geval moeten worden vastgesteld. Een uniforme benadering lijkt hem hierin niet op zijn plaats. Welke afspraken zijn hierover gemaakt in Brussel?

Als gevolg van REACH kan het zo zijn dat als over producten wordt gesproken, bepaalde producten dreigen te gaan vallen onder bestaande productregeling én onder die van REACH. Kan de staatssecretaris hier kort op reageren?

De administratieve lasten is een punt van grote zorg. De staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft aangegeven dat dit punt nu bij de plussen zit en dat het zal worden gecompenseerd. Deze lasten worden echter wel degelijk verzwaard. Daarom zou hij graag concreet op hetzelfde tijdstip een compenserend pakket zien dat daar tegenover wordt gesteld. Er wordt weer wat aan toegevoegd, de belofte dat het allemaal minder wordt hangt nog in de lucht, maar er is nog geen verbetering zichtbaar. Kan dit niet wat concreter?

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** zegt over het uitgesproken ongenoegen van de Kamer over de besluitvorming die in december zal plaatsvinden. Op voorstel van de voorzitter is besloten de finale politieke besluitvorming van dit dossier in de Raad voor Concurrentievermogen te laten plaatsvinden. Meer valt er nu niet over te zeggen.

De Kamer brengt hem nu in de verleiding tijdens de discussie over het voorstel van de voorzitter van de Commissie op drie punten het standpunt van het Europees Parlement te vervlechten. Hij vindt dit niet verstandig; de één en ondeelbare Raad voor Concurrentievermogen zal een standpunt verwoorden gebaseerd op het voorstel dat door de voorzitter als compromis is gepresenteerd. Op de achtergrond zullen uiteraard elementen uit het krachtenveld meespelen, maar het is weinig zinvol nu in één keer een zorgvuldig voorbereid standpunt te verlaten. Deze processen gaan subtieler en de inzet zoals verwoord in de brief van 22 november zal het kader moeten zijn voor de beoordeling van genoemde stukken.

De gezamenlijke inzet wat betreft substitutie, autorisatie en zorgplicht is dat de zorgplicht uiteindelijk niet in REACH is terechtgekomen. Hij betreurt dat, hoewel het totaalpakket tot tevredenheid stemt. Waar het gaat om autorisatie en substitutie zegt hij dat het de belangrijkste inzet van het kabinet is geweest de focus te leggen bij de zeer ernstige zorgstoffen. Hierop zal toegespitst moeten worden in het autorisatieproces en ook in de discussie over de één tot tien ton en de wijze van gegevensverzameling. De benadering van Nederland is steeds geweest de grootste prioriteit toe te kennen aan de zez-stoffen (zeer ernstige zorgstoffen). De regering meent dat het standpunt van autorisatie in het voorstel van de voorzitter een terechte balans weergeeft om duidelijk de zez-stoffen te identificeren, in een annex onderbrengen en een sunset-datum daarbij te noemen. Zelf is hij ook bezorgd over een te starre benadering. Hierbij is enerzijds de eindbeoordeling van de substitutiemogelijkheden als zodanig en anderzijds de sociaal-economische gevolgen. Dit is uiteindelijk toch maatwerk met veel monitoren en periodieke reviews.

De heer **Sansom** (PvdA) merkt op dat in de tweede lezing staat dat de zez-stoffen slechts een vergunning krijgen als er echt geen alternatief bestaat. Dat is volgens hem juist ook de basis van REACH. In het voorstel van de voorzitter staat dat het ook mogelijk is een vergunning te krijgen als er adequate controle op die stoffen plaatsvindt. Hij herhaalt dat de inzet van het Europees Parlement veel dichterbij ligt bij de oorspronkelijke bedoeling die zijn fractie met REACH had, en volgens hem gold dat ook voor de Nederlandse regering. Wil de staatssecretaris dit nu nog één keer als inzet kiezen?

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** heeft net in algemene zin gezegd dat voor de zuiverheid van de discussie en het behoud van de posities in de gesprekken, de regering de instelling heeft met het compromis in te stemmen en dit ook zal verdedigen. Vervolgens ontstaat er in de tweede lezing een andere werkelijkheid die er ongetwijfeld op zal volgen.

Het voorstel van het Verenigd Koninkrijk is op zich een inhoudelijk en serieus voorstel. Het cruciale verschil is niet zozeer de monitoringkant, maar de vraag is op grond van welke criteria wordt een autorisatie-toestemming gegeven. Als substitutiemogelijkheden als criteria worden gehanteerd in samenhang met de sociaal-economische gevolgen, dan kan de regering daarmee leven.

De **staatssecretaris van Economische Zaken** zegt dat perceptie werkelijkheid is. De perceptie van de Kamer is niet de perceptie van het kabinet. In haar perceptie heeft ze in het AO met deze commissie maar ook in de AO's over de voorbereiding Raad voor Concurrentievermogen er steeds op aangedrongen voor 28 november hierover een AO te voeren. Vorige week heeft dit plaatsgehad met de economische woordvoerders en gelukkig was REACH daarbij een onderwerp waar het meest aandacht aan is besteed. De besluitvorming is inderdaad 13 december op verzoek van Duitsland.

De staatssecretaris gelooft dat het goed is vanwege gezondheid en milieu nieuwe richtlijnen op te stellen waarin wordt vastgelegd dat de komende jaren goed wordt omgegaan met de eigen omgeving. Voordelen voor het bedrijfsleven komen voort uit het feit dat er een beter level playingfield ontstaat. De zorg over de administratieve lasten zijn reëel en worden door haar gedeeld. Ze is blij dat 60% reductie is vastgesteld ten opzichte van het oorspronkelijke Commissievoorstel, waarbij ze ook de vraag ziet liggen of het oorspronkelijke voorstel dan niet direct eenvoudiger had gekund. Met alle verschillende ideeën die ook hier zijn besproken, zoals one substance one registration, anders omgaan met de kleine volumes

dan met grote, is veel resultaat bereikt om met name voor het MKB de situatie te verbeteren.

De discussie afgelopen dinsdag over het voorzitterschapsvoorstel is heel uitgebreid geweest. Maar ook natuurlijk ook in vooruitzicht op de tweede lezing over wat er in het Europees Parlement als amendement is aangenomen. In het algemeen was sprake van grote steun voor het voorliggende Engelse compromisvoorstel met hier en daar suggesties en toelichtende vragen. Op het gebied van registratie heeft de raads werkgroep de opdracht gekregen het voorstel van het voorzitterschap te vergelijken met het amendement uit het Europees Parlement. De algemene sfeer was goed en duidelijk gericht op het sluiten van een compromis. De Britse voorzitter concludeerde dat het voorstel dat er ligt, met enkele kleine aanpassingen, op 13 december waarschijnlijk zal worden aangenomen. Het delen van gegevens had al grote overeenstemming. Het voorstel is conform de Nederlandse inzet. Er is nu een opt-out functie opgenomen, dit betekent dat als bedrijven aannemelijk kunnen maken om bijvoorbeeld bedrijfsvertrouwelijke, financiële of geografische redenen niet te willen delen, ze gemotiveerd zich daaraan kunnen onttrekken.

De rol van agentschap is nauwelijks nog een discussie geweest. Deze rol is nu vrij duidelijk uitgekristalliseerd, wel centrale verantwoordelijkheid maar niet zo zwaar als een aantal landen wilden, en daardoor voldoende centrale macht om ervoor te zorgen dat in alle landen eenzelfde interpretatie wordt gehanteerd.

Discussie vindt nog plaats over de uitzonderingen die op REACH kunnen worden gemaakt. Een aantal lidstaten wil voor cement, kalk en gips bijvoorbeeld een uitzondering. Botanische stoffen zijn al uitgezonderd. Nederland staat redelijk terughoudend tegenover het nu uitzonderen van stoffen. Over 2,5 jaar komt hier een review van en dan kan goed bekeken worden welke stoffen eventueel uitgezonderd kunnen worden. Ondertussen kunnen al wel een aantal uitzonderingen worden toegepast: ertsen en mineralen, industriële procesgassen. Als hiervoor nog geen uitzonderingen kunnen worden toegepast, worden direct grote investeringen vereist terwijl ze misschien over twee jaar wel uitgezonderd zouden worden.

De autorisatie van de zez-stoffen is voor het Europees Parlement aanleiding geweest van het voorzitterschapsvoorstel af te wijken. In de Raad is door Frankrijk, Zweden en Denemarken hetzelfde bepleit. De Commissie heeft gewezen op de grote risico's van die lijn. Het brengt grote onzekerheden met zich mee voor stofverwerkende bedrijven zoals semiconductorproducerende bedrijven, over de continuïteit van de levering van grondstoffen. Het Nederlandse standpunt is dat gekozen wordt voor autorisatie voor het leveren van maatwerk, wel regelmatige reviews van de vergunningen, wel stimuleren van onderzoek naar veilige substitutie maar geen verplichting ervan. Geen termijn en geen verplichte substitutie is het standpunt van het kabinet. In de Raad voor Concurrentie tekent zich een sterke meerderheid af voor het Britse compromisvoorstel, conform de Nederlandse inzet.

De heer **Samsom** (PvdA) vraagt of over de kwestie autorisatie niet ook door een werkgroepje kan worden gekeken naar de verschillen tussen het amendement van het Europees Parlement en het voorzitterschapsvoorstel.

De **staatssecretaris van Economische Zaken** merkt op dat het beslist geen «werkgroepje» is, het betreft de Working Group Council die serieus werk levert en soms meerdere keren per week samenkomt. Bij de kwestie autorisatie zijn de verschillen onmiskenbaar groot en hoeft er niet nader naar gekeken te worden.

De scope van REACH geeft weer dat het vooral betrekking heeft op stoffen, op preparaten en op stoffen in artikelen. Bij dit laatste gaat het

erom of er zicht is of die gevaarlijke stoffen in die artikelen zitten en zo ja, welke maatregelen kunnen worden genomen. Hier zal een review-procedure worden toegepast, waarbij nadere afspraken worden gemaakt over de te maken uitzonderingen. Hierin wordt meegenomen of er sprake is van ongewenste doublures.

Mevrouw **Spies** (CDA) vraagt of dit de juiste invalshoek is. OP het moment dat voor 11 jaar REACH wordt ingevoerd, bestaat de mogelijkheid dat in de eerste twee jaar toch met doublures wordt gewerkt. Kan dan niet beter vooraf worden bekeken of er doublures aanwezig zijn?

De **staatssecretaris van Economische Zaken** verwijst de beantwoording van deze vraag door naar haar collega.

Het kosteneffectiever maken van de voorlichting, waar nu 250 mln. wordt gereserveerd voor administratieve lasten, heeft tot het initiatief geleid om met de brancheorganisaties af te spreken gezamenlijk voorlichting te verzorgen. De gedachte is dat hierdoor de kosten substantieel omlaag kunnen. Hoe substantieel is op dit moment moeilijk in te schatten, het zal wel gaan om tientallen procenten. Op dit moment wordt al gewerkt aan het maken van het informatiemateriaal. De kosten gaan tellen vanaf het moment dat het wordt ingevoerd. Maar vanaf heden (de eerste lezing) is er in ieder geval een redelijk omlijnd beeld hoe het eruit zal gaan zien en kan er al duidelijker geïnformeerd worden. Ze gaat er van uit dat dan bij het einde van de tweede lezing de ondernemers er van op de hoogte zullen zijn.

De administratieve lastenreductie buiten REACH is nog steeds gaande en de doelstelling om een kwart van de lasten voor het einde van deze kabinetsperiode zal zoals het nu loopt zeker gehaald worden. Netto betekent dit dat welke stijging er ook plaatsvindt, deze gecompenseerd moet worden binnen de huidige kabinetsperiode.

Het bureau dat de eerste berekening heeft gedaan is expliciet gevraagd ook deze berekening uit te voeren. ACTAL is wel actief betrokken geweest bij beide studies. Het eindrapport is naar ACTAL gestuurd en er is geen commentaar op teruggekomen. Dit betekent in feite dat het redelijk goed is aangepakt. Mocht er later nog commentaar volgen, dan zal dat met de Kamer worden gedeeld.

Er zijn geen noodscenario's opgesteld.

Er komt een aangepast voorstel van het voorzitterschap, dat dicht tegen het huidige voorstel zal aanliggen. Dat zal dan het einde van de eerste lezing zijn. Hierop volgt een reactie van de Commissie. De Commissie heeft al aangegeven zich constructief en coöperatief te willen opstellen, juist omdat zowel vanuit de milieubeweging als vanuit de ondernemers druk wordt uitgeoefend om duidelijkheid te verschaffen. Ze verwacht dat in de tweede lezing het Europees Parlement en de Raad elkaar dicht zullen naderen en dat de discussie vooral over het onderdeel autorisatie zal gaan.

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** zegt dat er geen overlap is tussen EU-regels. Bepaalde dossiers zoals bestrijdingsmiddelen of glasbeschermingsmiddelen vallen daarbuiten. Wat de productregelgeving betreft, geeft hij aan dat product-eisen die in Europa zijn gesteld ook op andere zaken kunnen aangrijpen, zoals de consumentenveiligheid, het gebruik van goederen door kinderen, verpakkingsmaterialen in relatie met kindveiligheid enzovoort. Generiek kan niet gesteld worden dat de deze regeling productregelgeving vervangt.

Waar de heer Samson licht ziet waar het de substitutie betreft, denkt de staatssecretaris dat de realiteit veel simpeler is. Bij de in het verleden

gekozen inzet is gekozen voor substitutie. De vraag is of hier het voorstel dat van de voorzitter van de Commissie kwam en dat hij veel te slap vond, wel in voldoende mate is aangepast. Verplichte substitutie zondermeer werkt wel erg star en leidt tot tal van zaken die eigenlijk niet bedoeld waren. Bij verplichte substitutie bijvoorbeeld is gevraagd dat de producent van de alternatieve stoffen een andere is dan degene die ze heeft. Een systeem dat de druk opvoert tot substitutie zal al met al een goed verdedigbaar voorstel zijn. De staatssecretaris meent dat het huidige voorstel verdedigd moet worden, omdat het al met al redelijker is, meer maatwerk biedt en niet slechter is voor het milieu.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Spies** (CDA) gaat ervan uit dat noch van het voorzitterschap noch van de Nederlandse regering andere afspraken over de autorisatie verwacht mogen worden dan afgelopen dinsdag op tafel lag. Als deze conclusie getrokken mag worden, is haar fractie tevreden. Over registratie zegt ze dat nu nog niet helder is welk compromisvoorstel volgende week beschikbaar zal zijn. Dat zal mogelijk in de richting gaan van wat nu in het Europees Parlement aan besluitvorming wordt aangepast. Het CDA kan zich hierin vinden.

De heer **De Krom** (VVD) complimenteert de staatssecretaris als ze erin slaagt dit standpunt tot en met de Raad kan vasthouden. Is nog gesproken over de zwarte lijst van te kandideren stoffen en wat is daar dan de uitkomst van geweest?

De **staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer** citeert uit eerder materiaal dat naar de Kamer is gestuurd. «Nederland is voorstander van een stringent autorisatieregime dat gericht is op termijn vervanging van de meest schadelijke stoffen. Daarvoor heeft Nederland voorstellen ingebracht. Twee lijsten, tijdsgebonden herbeoordeling van de autorisatie en één autorisatieregime zonder onderscheid te maken in afdoende beheerste risico's en situaties waarin risico's onvoldoende worden beheerst. Voor beide situaties moet een aanvraag voor autorisatie worden onderbouwd met eenzelfde technisch dossier dat een veiligheidsrapport omvat, een sociaal-economische analyse en een substitutieplan.» Dit is precies de positie die hij hier heeft verdedigd en waar hij niets aan toe te voegen heeft.

De **staatssecretaris van Economische Zaken** zegt dat de Kamer natuurlijk het verslag krijgt van de Raad voor Concurrentievermogen. Wat ze de Kamer toezegt is dat zodra het bijgestelde compromisvoorstel van de Britten is ontvangen, ze het aan de Kamer zal overbrengen. De inzet van het kabinet blijft ongewijzigd. De voorlichtingsgelden (250 mln.) zijn administratieve lasten die bij het bedrijfsleven wordt verminderd en dat is niet in de begroting terug te vinden. Er is wel een kleine post voor voorlichting opgenomen. Er is gesproken over de zwarte lijst en over het risico van stigmatisering. Door enkele deelnemers is een voorkeur uitgesproken van een korte lijst met de écht gevaarlijke stoffen. Gezien de tegenstelling in opvatting verwacht ze dat het standpunt van het voorzitterschap wordt gevolgd en dat betekent een redelijk lange lijst.

De **voorzitter** heeft de toezegging gehoord van de staatssecretaris van Economische Zaken dat ze het aangepaste compromisvoorstel REACH van het Britse voorzitterschap zo spoedig mogelijk naar de Kamer zal sturen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Buijs

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Hofstra

De griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Van der Leeden